

Lokalhistorikeren Knud Mortensen

af Orla Poulsen

Gennem næsten en menneskealder har Knud Mortensen indsamlet kilder til historien om mennesker og huse i Klitmøller. Det omfattende materiale bliver nu scannet ind og vil komme grydeklart »ud på nettet« – garneret med billeder og kort.

Der er lokalhistorie – og lokale historier. Knud Mortensen mestrer begge kunstarter.

Det første vil man kunne forvise sig om ved at studere det omfattende Klitmøller-materiale, der fra 2006 vil være tilgængeligt på Thys lokalhistorieportal på nettet.

Gennem næsten en menneskealder har Knud Mortensen indsamlet kilder til historien om mennesker og huse i Klitmøller.

Systematisk, som han er, har den flittige lokalhistoriker systematiseret resultaterne af sine studier under de enkelte ejendommers matrikelnumre.

Det anvendte kildemateriale er særdeles mangfoldigt og minutiøst afskrevet fra skøder, landvæsensprotokoller, brandforsikringsprotokoller, sogneprotokoller, tingbøger; fra indberetninger til myndigheder, private arkiver, foreningsprotokoller, avisbøger, brevsamlinger i amts-, kommune- og sognearkiver; fra folketællinger, godsarkiver, matrikler, købekontrakter, interviews, trykt materiale – og meget mere.

Det er en næsten udtømmende forskning efter kilder, der belyser forhold omkring ejendommene i Klitmøller. Samlingen fylder en snes ringbind.

Knud Mortensen har nu overdraget resultatet af sin forskning til Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune, der til gengæld kvitterer med at digitalisere og formidle Klitmøller-historien på nettet. Først og fremmest er det et digitalt »opslagsværk«. Med udgangs-

punkt i steder (læs matriklen) må den søgende selv stykke sin fremstilling sammen af de ingredienser, der så at sige serveres grydeklart – garneret med billeder og kort.

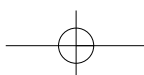
Knud Mortensen havde i 1950 sammen med faderen og en broder overtaget en onkels hus i Klitmøller – og fiskerbyen fik samtidig sin egen – næsten – bofaste lokalhistoriker med rødder i lokalsamfundet

Et tilsvarende – dog mindre omfattende – materiale er samlet om Vester Vandet.

De digitaliserede kilder til Klitmøllers historie bliver de seneste i rækken af kilder til Thy-sognenes historie, der i de disse år læg-

Fra åbningen af udstillingen »Skudefart og Limfjordshandel« april 1974 på Thisted Museum. Fra venstre Svend Dragsbæk, Torsten Balle, daværende leder af det byhistoriske arkiv i Thisted, og Knud Mortensen.

ges ud på Thys lokalhistoriske webportal i samarbejde med lokalhistorisk aktive grupper i de enkelte sogne.

Knud Mortensen er født 1919 og voksede op i Nørre Allé i Thisted. Som ung kom han i lære hos isenkræmmer Sørensen, hvis forretning lå på Store Torv, hvor nu Sparekassen Thy har til huse.

I besættelsesårene fandt den nyudlærte Knud Mortensen arbejde som isenkræmmer både i Horsens, Esbjerg og København. Tilbage i fødebyen i 1945 var han igen en kort tid hos isenkræmmer Sørensen. Og inden han i 1952 etablerede sin egen forretning Thisted Værktøjsmagasin i »Standard-Pedersen«s tobaksforretning i Storegade, blev det til ansættelser hos Bjerre Christensen og isenkræmmer Agerholm.

Knud Mortensen stoppede sit arbejdsliv som 60-årig, og der kom for alvor gang i en ny livsopgave, den lokalhistoriske forskning, som tidligere »kun« havde været en hobby.

Knud Mortensen har sammen med Henrik Bygholm udgivet en bog om skudehandelen »Skuder og skudehandel i Klitmøller«, og han var medarbejder på museumsinspektør Hanne Mathiesens bog om herregårde i Thy. Og syv artikler er det blevet til i Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred, hvor han en overgang sad i redaktionen.

Her er det også Klitmøller- og Vester Vandet-forhold, der er emnerne, men desuden (sammen med Hanne Mathiesen) »A. Jensen, portrættegner«. En sømands historie kan man læse om i en anden artikel, hvor Knud Mortensen har været i arkiverne for at hente nyt gammelt fra søfartens brogede historie i Thy. Østerilds kirkehistorie i 1700-tallet har han haft næsen nede i. Han studerer Østerilds kirkebog og finder interessante ting og sager om både præster og livsvilkår i sognet.

Det var lokalhistorien.

Så er der de lokale historier!

Den gamle isenkræmmer er en fortæller af Guds milde nåde af historier indsamlet gennem et langt liv bag disken og i kraft af evnen til hurtig kontakt til dem på den anden side.

Der blev – med andre ord – udvekslet mere end blot søm og skruer.

Det er sådanne steder, den alternative lokale historie bliver til. Gennem et væld af beretninger og skrøner og skarpt tegnede portrætter af byens og egnens mænd og kvinder, spidsborgere og originaler, der om ikke andre steder så dog lever videre i erindringen. Det er sikkert ikke alle historier, der egner sig for den officielle lokale historieskrivning, men vi kan ikke være dem foruden. Og de er og bliver fortsat fortalt med et glimt i begge øjne på Dragsbækcentret, hvor Knud Mortensen nu har fået ophold på sine gamle dage.

Pudsigt er det, at vi til denne præsentation af personen Knud Mortensen ikke har kunnet finde hverken tekst eller billeder af betydning i det lokale arkiv. Det er på Thisted Museum, vi fandt det billede, der ledsager artiklen. Den mand, der har brugt en stor del af sit liv til at indsamle og bevare oplysninger om det forgangne til kommende generationer, *han* har aldrig udfoldet de store anstrengelser for selv at blive en del af denne lokale historie.

Men det sker altså nu – med disse linjer som en tak fra den lokale historie, der gennem den gamle isenkræmmerens omhyggeligt indsamlede materiale får lov at leve videre, endda i digital form, og til glæde og stort udbytte for mange mennesker, der søger tilbage til egne rødder eller vil ind i historien om fiskeriets og skudehandelens Klitmøller.

Orla Poulsen

Født 1953. Cand. mag. Gymnasielektor og arkivar. Forfatter til flere bøger og artikler om Thistedes historie.